

Sanering av avloppsrör

Alla tandvårdskliniker som varit i bruk någon gång efter 1969 har efterbehandlingsansvar. Detta betyder att klinikers rör måste saneras innan överlåtelse, ombyggnad eller nedläggning. I denna artikel får du tips och råd om vad som gäller vid sanering och spolning av avloppsrör kopplade till tandläkarkliniker.

- Varför sanera avloppsrör?
- När ska sanering av avloppsrör göras?
- Att tänka på när du ska sanera avloppsrör
- Lagar och regler kopplade till sanering av avloppsrör
- Vad kostar det?

Varför sanera avloppsrör?

Tandläkare använde länge amalgam, som innehåller kvicksilver, för lagning av tänder. Trots att amalgam inte längre får användas så finns det kvar i gamla tandlagningar och i avloppsledningarna. När du som tandläkare behandlar patienter med gamla amalgamfyllningar kan det avges amalgam och kvicksilver från lagningarna, som sen hamnar i avloppsrören. Detta gör att nytt kvicksilver kan fastna i rören även om sanering av rören gjorts för inte allt för lång tid sen.

Utsläppen av kvicksilver från tandvårdsmottagningar har minskat i Sverige, men de utsläpp som finns kvar är fortfarande betydliga. Faktum är att en stor del av allt kvicksilver som når våra reningsverk kommer från tandvården. I och med detta är det av stor vikt att sanering av avloppsrören görs när det behövs.

När ska sanering av avloppsrör göras?

Sanering av avloppsrör/avloppssystem som är kopplade till en tandläkarklinik behöver t.ex. göras:

- ✓ När du ska lägga ner kliniken
- ✓ När kliniken ska överlåtas*
- ✓ Om stambyte eller andra åtgärder i avloppsledningarna ska göras
- ✓ Om det blir stopp i avloppet
- ✓ När du ska installera nya enheter och sugsystem där höga vattenflöden krävs
- ✓ Om halten kvicksilver är hög trots att andra åtgärder har gjorts kan det också vara bra att göra en sanering
- ✓ Om det gått lång tid sen senaste saneringen (ca 10 år sedan senaste saneringen, eller kortare tid om tandläkarkliniken ofta kommer i kontakt med amalgam och/eller är en större klinik)

* Det finns inget formellt saneringsansvar vid överlåtelse av klinik. Av miljöbalken framgår det dock att den som överlåter en tandläkarklinik har ett solidariskt ansvar ihop med köparen när det kommer till framtida sanering.

Att tänka på när du ska sanera avloppsrör

Att avlägsna eller sanera kvicksilverförorenade avloppsrör leder till en ökad risk för spridning av kvicksilver om det inte görs på rätt sätt. Du som vistas i lokalerna kan även komma i kontakt med kvicksilver i en högre grad om saneringen inte görs rätt. Därför är det viktigt att ta reda på vad som behövs göras för att saneringen ska gå rätt till långt i förväg.

Du ska även skicka in en anmälan till miljö- och bygglovsnämnden i god tid innan (minst 6 veckor innan planerad start) saneringen/demonteringen av avloppsrören. Innan du får påbörja saneringen måste du få beslut från miljö- och bygglovsnämnden. I beslutet står det vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått du måste iaktta vid saneringen.

Nedan följer en checklista med exempel på vad man ska göra inför, under och efter en sanering av avloppsrör kopplade till en tandläkarklinik.

- Leta reda på ritningar och andra uppgifter som finns om avloppssystemet samt vad som är kopplat till avloppen från er verksamhet. Dessa uppgifter kommer behövas när ni kontaktar saneringsföretag.
- Ta kontakt med ett företag som har erfarenhet om hur amalgamsanering av avloppsrör görs och be dem att se över vad som behöver göras och hur det ska göras.
- Anmäl saneringen/bytet av kvicksilverförorenade avloppsrör till miljö- och bygglovsnämnden i god tid innan saneringen (senast 6 veckor innan startdatum). [Blanketten för anmälan hittar du på Jarfalla.se.](#)
- Invänta att miljö- och bygglovsnämnden skickar ut ett beslut om skyddsåtgärder och försiktighetsmått.
- Sanera/demontera avloppsrören med hjälp av saneringsföretag.
- Omhänderta amalgamslam (slammet från avloppsrören) och gamla rör som plockas bort som farligt avfall. Även spolvatten ska samlas upp då det är farligt avfall.
- Farligt avfall ska sedan transporteras och därefter omhändertas av företag som har tillstånd. [Läs mer om farligt avfall.](#)
- Synliga avloppsrör som kan innehålla kvicksilver ska vara uppmärkta med varningsetikett. Detta gäller även sanerade rör så man inte med säkerhet kan veta att allt kvicksilver sanerats.
- Spara dokumentation från genomförd sanering (miljöserviceföretagets saneringsrapport) i minst 10 år (ska göras av verksamhetsansvarig på tandläkarkliniken). Dokumenten ska även skickas in till miljö- och bygglovsnämnden

Obs! Vid läckage eller utsläpp som kan innehålla kvicksilverrester eller andra miljöfarliga ämnen ska åtgärd vidtas snarast möjligt för att förhindra spridning. I dessa fall ska miljö- och bygglovsnämnden kontaktas omedelbart, en skriftlig anmälan kan därefter skickas in så snart som möjligt. Du kontaktar nämnden snabbast genom att antingen ringa service center (08-580 285 00), eller genom att maila till miljo.bygglovsnamnden@jarfalla.se.

Lagar och regler

Anmälan ska göras till miljö- och bygglovsnämnden innan saneringen/demonteringen av avloppsrören påbörjas. Detta enligt 9 kap. 6 § miljöbalken, och 28 § i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Att avlägsna eller sanera kvicksilverförorenade rör medför en ökad risk för spridning och exponering av kvicksilver om det görs på fel sätt. En sådan åtgärd betraktas som avhjälpande av föroreningsskada enligt 10 kap. 1 § miljöbalken.

Det är den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningsskada som är ansvarig för avhjälpandet (i detta fall saneringen). Detta enligt 10 kap. 2 § miljöbalken.

Den som är ansvarig för att avhjälpa (åtgärda) en föroreningsskada ska i skälig (rimlig) omfattning utföra eller bekosta det avhjälpande som på grund av föroreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. Detta enligt 10 kap. 4 § miljöbalken.

Vad kostar det?

Vad själva saneringen/bytet av avloppsrör kostar kan variera beroende på hur stor del av avloppsrören som måste bytas eller saneras. För frågor om detta – kontakta ett företag som utför amalgamsaneringar!

Miljö- och bygglovsnämnden tar ut en avgift för handläggningen av din anmälan (om efterbehandling av kvicksilverförorenade avlopp). Avgiften är för närvarande 1 223 kr/timme.